

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Факультет міжнародних відносин,

політології та соціології

Кафедра політології

МЕМОРІАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Ступінь вищої освіти	другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма:	052 «Політологія»
Обсяг	Кількість кредитів: 5 (150 годин)
Мова викладання:	українська
Рік навчання:	2 (другий)
Семестр:	3 (третій)
Дні, час, місце	За розкладом занять: Платформа Zoom, підключитися: https://us04web.zoom.us/j/72119011904?pwd=AdFUmEPkzuevH3WxNgwZlMgmAE1bv6.1 Ідентифікатор конференції: 721 1901 1904 Код доступу: 5E86w2
Викладач	Коч Світлана Вадимівна - д. політ. н., професор кафедри політології
Контактний телефон	067 486 20 96
E-mail	svetlana.v.koch@gmail.com
Кафедра	політології
Консультації	За розкладом консультацій викладачів кафедри; У дні проведення практичних, лекційних занять; Онлайн-консультації. Платформа zoom.
Комунікація	Здійснюється через очні зустрічі, месенджери та електронну пошту

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Місце дисципліни в освітній програмі: Дисципліна включена до рекомендованого переліку вибіркових освітніх компонентів (ВК 5.3.) освітньо-професійної програми (ОПП) для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 – «Політологія».

Пререквізити: Політична психологія. Цивілізація як середовище політогенезу; Світ-системні трансформації у ХХІ ст.; Політична глобалістика. **Постреквізити:** Політичні та соціальні технології; Технології кольорових революцій; Проблеми інтеграції та дезінтеграції в сучасній Європі; Підготовка та захист кваліфікаційної роботи магістра

Предмет вивчення дисципліни: є феномен політики пам'яті та історичної політики як сукупність механізмів, процедур та форм взаємодії суб'єктів політичного процесу, спрямованих на управління колективною поведінкою.

Мета: є ознайомити магістрів з основними підходами Memory studies, що склалися в гуманітарних науках, формування у слухачів уявлення про існуючі методологічні підходи до аналізу механізмів соціально-політичного конструювання минулого в інтересах сучасного; розвиток навичок критичного аналізу сприйняття минулого та сучасного в політичній практиці.

Завдання дисципліни: аналіз застосування поняття «пам'ять» та особливості формування уявлень щодо ролі минулого в сучасних соціальних та політичних процесах; визначення тенденцій становлення та розвитку дискурсу щодо ролі пам'яті в політичних процесах та управління; визначення особливості «студій пам'яті» в Україні та перспектив розвитку напряму Memory studies в контексті сучасних міждисциплінарних досліджень; ознайомлення з теоретичним підґрунтям політики пам'яті, та основами технологій мобілізації політичної підтримки, легітимації політичних рішень, конструювання ідентичності; вивчення ключових складових процесу політичного використання минулого в інтересах сучасності та в процесах моделювання майбутнього; надати навички порівняльного символічного аналізу меморіальних політик країн ЄС; продемонструвати механізми конструювання та деконструкції національних стратегій та історичних політик; ознайомити студентів із процесом та наслідками комеморації; аналіз меморіальної політики як системи цілеспрямованих дій органів державної влади, партій, громадських організацій, окремих осіб з управління суспільною пам'яттю, свідомістю, поведінкою, створення меморіальної стратегії в інтересах стабілізації політичної системи.

Очікувані результати: **ПРН 01.** Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту; **ПРН 02.** Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань; **ПРН 06.** Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів; **ПРН 07.** Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності; **ПРН 08.** Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:** ключові поняття курсу: «політичний дискурс», «студії пам'яті», «соціальна», «історична», «колективна», «культурна», «комунікативна» та інші види пам'яті, «історична амнезія», «забуття», «травматичний історичний досвід», «комеморація»; різницю між ключовими

відмінностями понять «історична наука», «соціальна історія», «етнічна історія» «національна історія», «локальна історія», «державна історія»; концептуально-теоретичні підходи до аналізу історичної політики, національної історії, меморіальних стратегій національних гравців; ключові концепції й підходи до вивчення історичної пам'яті та історичної політики; процес та причини політизації історії; класичну та новітню літературу по проблемам меморіальної культури в політиці; технологічні можливості конструювання групових спогадів; методологічні підходи щодо аналізу історичних практик в політиці та інструменталізації історії в політичному процесі

Слухачі курсу мають **вміти**: аналізувати трансфер концепту «memory studies»; визначати зміст та межі наступних концептів: «історична пам'ять», «колективна пам'ять», «соціальна пам'ять», «культурна пам'ять»; визначати напрям трансформації феноменів пам'яті та забуття в умовах природного розвитку соціальних відносин і в умовах реалізації політики пам'яті; аналізувати процеси конструювання минулого у сучасних суспільствах; виявляти причини політизації історії; аналізувати прояви соціального конструювання минулого на макро-, мезо- та мікрорівні; використовувати аналіз соціального (ре)конструювання минулого з метою виявлення вихідних значень явищ та подій; вміти використовувати критичний аналіз в процесах аналізу політичних та соціальних міфів; розуміти закономірності функціонування соціальної пам'яті; здійснювати експертну оцінку текстів, оприлюднених проєктів, політичних та соціальних програм.

ОПИС КУРСУ

Форми навчання	1) лекційні заняття (26 год.); 2) практичні заняття (24 год.); 3) організована самостійна робота студентів (80 годин). Самостійна робота включає: [1] – підготовку до практичних занять; [2] – опрацювання лекційного матеріалу; складання тематичного тезаурусу; [3] – самостійне опрацювання літератури та джерел; підготовка конспекту за питаннями самостійної роботи; [4] – виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (підготовка доповіді; реферату; презентації). 4) індивідуальні консультації.
Методи навчання	словесний та наочний (публічні доповіді та демонстрація презентацій); практичний (виконання практичних завдань; робота із веб-сайтами організацій; підготовка і здійснення доповідей перед аудиторією; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації; тестові вправи); 3) інтерактивний (колективне та індивідуальне опрацювання завдань під час лекційних, практичних занять з використанням дискурсивних практик, виконання ІНДЗ, презентація ІНДЗ та інших результатів сам. роботи).

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Пам'ять як об'єкт аналізу в соціально-політичних науках

ТЕМА 1. Теоретико-методологічні підходи до дослідження пам'яті в соціально-політичних науках. Пам'ять як об'єкт аналізу. Міждисциплінарний підхід. Зародження аналізу про роль пам'яті в процесі розвитку людини та суспільства. Пам'ять та пригадування та як форма пізнання у античних авторів. Феномен групової пам'яті у Августина Блаженного. Теоретичні традиції та напрямки в дослідження пам'яті. Психологічний підхід (Дж. Локк). Культурно-антропологічний підхід (Я. Ассман и А. Ассман П. Гуревич). Аксиологічний підхід (М. Бахтін, Ф. Йейтс, П. Хаттон, Х. Вайнріх). Феноменологічний підхід до соціальної пам'яті (Е. Гуссерль, П. Рікер). Семіотичний аналіз пам'яті, або пам'ять як знак (Ю. Лотман, Ч. Пірс, Р. Барт). Соціологічний підхід (Е. Дюркгейм, М. Хальбвакс, А. Шульц, П. Бергер, Т. Лукмана). Поняття «меморіального повороту» у історіографії 1980-х років: причини поширення

досліджень пам'яті (П. Бурдье Д. Лоуэнталь). Етапи вивчення історичної пам'яті у Україні.

ТЕМА 2. Питання сучасного меморіального дискурсу. Проблеми багаторівневого характеру індивідуальної пам'яті (Р. Лебоу, Д. Белл, Ж. Фурастье, С. Ліпсет); діалектик формування та деконструкції образів минулого в індивідуальній та культурній пам'яті (Ф. Анкерсміт и П. Рікер, М. Зефью); міфологізація та деміфологізація подій минулого та сучасного (Т. Адорно), проблема уявленого майбутнього, як форма конструювання соціальної реальності (Б. Андерсон, Д. Ловенталь); проблема суб'єкту, «носія» історичної пам'яті (П. Бурдье, Я. Ассман, Ф. Анкерсміт, Р. Бургер, С. Зонтаг); питання «професійної пам'яті історика» (П. Рікерт, А. Меглі); маніпулятивні функції меморіальної політики (М. Фуко, П. Нора); політичний міф в структурі політичної пам'яті (Г. Файн, Д. Лоуэнталь); перегляд націоналістичних підходів в контексті виробництва пам'яті (Б. Ашкрофт, Ф. Купер и Р. Брубейкер). проблема постнаціональної ідентичності (Б. Андерсон, Ю. Хабермас).

ТЕМА 3. Колективна пам'ять як предмет наукового аналізу. Наукова підгрунтя щодо вивчення колективної пам'яті. Комеморативні ритуали в працях Е. Дюркгейма. Концепція «політичного міфу» Г. Тюдора. Значимість історичного нарративу в конструюванні ідентичності у А. Мак-Інтайра та Д. Карра. Проблема природи традицій у Е. Шилза, Е. Хаббаума, Т. Рейджера; соціальні наслідки комеморації у Д. Ловенталю. **Становлення концепту колективної пам'яті.** Роботи Дж. Олік та Дж. Робінса. Дослідження в області зв'язку між культурою та пам'яттю: Ф. Бартлетт, А. Бергсон, У. Беньямін, А. Варбург, Е. Дюркгейм, К. Мангейм, З. Фрейд, М. Хальбвакс, А. Цвейг. **Зародження нової наукової дисципліни.** М. Хальбвакс – соціальні рамки пам'яті та важливість історичної пам'яті для ідентичності груп і суспільств. А. Барбурга – концепт «згадувача спільнота» та «сховища пам'яті». П. Нора – про «місця пам'яті» в форматі формування групової ідентичності. Науковий обіг **поняття «культурна пам'ять»**. Я. Ассман та вивчення культури пам'яті давніх суспільств. Розбіжності між комунікативною та культурною пам'яттю. Пам'ять як колективний феномен в працях А. Ассманн. Ієрархічність індивідуальної пам'яті. Колективна пам'ять та питання ідентичності. Хронотопічні характеристики соціальної пам'яті. Варіативність сучасних характеристик «культурної пам'яті» в працях А. Ерл, В. Фортунаті, Е. Ламберти.

ТЕМА 4. Меморіальна культура та політична міфологія як об'єкт дослідження Практичне застосування міфів в політиці (Ж. Сорель, Е. Кассіер, Р. Барт). Міфологія як засіб моделювання нового образу політичної реальності (А. Шопенгауер, З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм, М. Еліаде, К. Леві-Стросс). Політичний міф як інструмент ідеології (К. Флад, Дж. Комбса, Ч. Боттичи, В. Делла-Салла), Дж. Річардса). Міф як метанаратив. Міф та соціальні утопії. Міфологія політичних ідеологій. Алгоритм політичного міфу (Е. Кассіер). Формування політичного міфу (Р. Барт).

ТЕМА 5. Пам'ять як об'єкт політичного впливу в дослідницьких стратегіях. Феномен політичної пам'яті Засоби структурування соціального простору (Ф. де Сосюр, Л. Альтюссер, П. Бурдье, Б. Верлен, А. Шюц,) маніпулювання пам'яті та конструювання ідентичності. Роль пам'яті в соціально-політичному житті. Е. Мейер про «політику минулого» як змістовно близькому понятті до «політичної пам'яті». Функції «амністії», «інтеграції», «демаркації». Поняття «політика історії» як відбиття політичних диспутів та компромісів. Дж. Олік про колективну пам'ять як інструмент політики. Поняття «домінуюча пам'ять». Дж. Роулз про сталі уявлення про справедливість та їх роль в функціонуванні політичної сфери. **Концепція символічної політики.** Символи як засіб організації сприйняття соціальної дійсності. Функції символів. Відмінність символів від іконічних знаків. «Символічне» в політиці. Концепція політики як символічної дії М. Едельман, Теорія символічної влади, символічний капітал та влада номінацій П. Бурдье. Ідеологія як основа соціальної репрезентації груп Т. ван Дейк. «Символічне» vs «реальна політика». Інструменти аналізу символічної політики. Місце минулого в процесі

конструювання майбутнього. Проблеми часу в символічній політиці. Соціальний час в сучасних суспільствах. «Минуле майбутнє» Р. Козеллек. «місця пам'яті» П. Нора.

ТЕМА 6. Концептуальне осмислення понять «національна історія» та «національна політика». Концепт національної культури (І. Гердер, Е. Ренан). Обґрунтування «ефекту реальності минулого» – за способом вираження та міфологічністю (Р. Барт). Концепція «м'якою сили» Дж. Ная щодо технологій маніпулювання, формування іміджу країни. Роль історичного знання у розвитку національних ідеологій та становленні національних держав. Е. Хобсбаум «Винайдення традиції». Критична геополітика та основа для конструювання змістовних концептів простору (Ж. Готтман, Г. Зіммель, М.Фуше, Ж. Ансел, Ів. Лакост. С. Делбі, Дж. О'Тоал, Дж. Егню). Створення єдиної історії Європи (проект Ж. Ле Гоффа).

ТЕМА 7 Меморіальні війни, як об'єкт та предмет аналізу. Соціальні основи війн пам'яті. Конфлікт когнітивних уявлень, когнітивних репрезентацій (М. Фуше, Д. Стоун). Поняття «темпоральні режими» (Ф. Артога), «емоційні режими» (У. Редді), «режими пам'яті»(Б. Шварца). Механізми формування різних версій минулого в багатоскладовому суспільстві (А. Лейпхарт). Конструювання політичного миру та «культурна війна» (С. Попп,) Виправдання забуття в роботах М. Бланшо. Пошук «історичної правди» – спори про минуле, як привід для конфліктів А. Шнірельман, А. Ерл, А. Ассман. Феномен комеморації. Поняття «територія пам'яті» та «комеморація» в працях П. Нора. Наслідки політичного маніпулювання минулим Н. Луман. Соціальна драматургія за ідеями І. Гофмана. Процес транснаціонального уявлення минулого, як засіб долання конфліктів (Д. Брубейкер, Э. Руттен, В. Зверева)

Змістовний модуль 2:

Інструменти управління меморіальними дослідженнями

ТЕМА 8 Концептуальне закріплення меморіальної політики. Поняття «минуле», «пам'ять», «історія», «історичне знання». Поняття «реконструкція» та «конструювання». Поняття соціального (ре)конструювання. Соціальне конструювання через формування колективних поглядів на минуле. Історія як інструмент політичного менеджменту. Критика офіційних версій історії, «культ коренів», «юридичні рахунки», «відтворення справедливості», «повернення втраченого». Варіативність «подолання минулого» «пропрацювання минулого», «політика покаяння». «Пакти про забуття». Глобалізація пам'яті. Трансформації національних стратегій: причини та формати. Централізовані та децентралізовані нації. Нації як політичний проект. Національні стратегії розвитку на прикладі США, Туреччини, Німеччини, Польщі, Угорщини та інших. Образ єдиної Європи (християнської, ліберальної, полікультурної та інші). Концепція єдиної Європейської історії. Питання долання націоналізмів та рамок національної пам'яті. Сім концентричних кіл політики пам'яті ЄС (К. Легтеві). Формування загальної пам'ять Європи як політична стратегія (А. Ассанн)

ТЕМА 9. Правова регламентація меморіальними стратегіями. Меморіальне законодавство в країнах Східної Європи. Законодавче закріплення меморіальних стратегій творення «офіційної версії пам'яті». Поняття меморіальних законів. Символічні репресії. Історія створення меморіального законодавства. Декларативні меморіальні закони. Криміналізація меморіального законодавства. Практика країн Європи: компаративний аналіз.

ТЕМА 10. Інституційні структури держав та ЄС в практиках управління меморіальною сферою в країнах Європи. Державні органи та структури діяльності яких спрямована на дослідження національної пам'яті та формування стратегій меморіальних політик (компаративний аналіз в країнах Європи).

ТЕМА 11. Практика комеморації та формування меморіальної політичної культури. Феномен комеморації. Поняття «територія пам'яті» та «комеморація» в працях П. Нора. Наслідки політичного маніпулювання минулим Н. Луман. Соціальна драматургія за ідеями І. Гофмана. Проблема реконструкції взаємодії минулого з сьогоденням. Пам'ять та

контр-пам'ять. Латентна пам'ять. Технології забуття – «витіснення пам'яті». Конструювання минулого. Практики «нагадування». Календар пам'ятних дат. Національні свята. Конфлікт історичних образів та історичних версій пам'яті. Особиста пам'ять проти публічної пам'яті. Топонімічна комеморація. Реконструктивна комеморація. Церемоніальні комеморативні заходи. «Війни пам'яті» та «конфлікти пам'яті» – аналіз зразків зі світової та української історії. Прецеденти примирення меморіальних конфліктів.

ТЕМА 12. Формування мета-нарративу версії минулого. Конструювання історичної ідентичності як селективна діяльність. Обґрунтування «ефекту реальності минулого» – за способом вираження та міфологічністю (Р. Барт). Маргіналізація пам'яті (Г. Стендінг). Стандартизація історичної хронології. Створення стандартів історичного нарративу. Система шкільної освіти: дискурсивні практики створення легітимного образу держави, суспільства, нації. Освіта як уніфіковане поле обміну та комунікації. Роль освіти у формуванні та репродукуванні історичного знання. Система освіти в сучасній Україні: вектори пошуку «своєї історії» та «своєї ідентичності». Меморіалізація. Пам'ятники та меморіали: конструювання минулого на національному та регіональних рівнях. Минуле в індивідуальних вимірах: персональні архіви, щоденники, усно-історичні нарративи. Альтернативна історія в літературі. Минуле у кінематографі: офіційні та альтернативні версії. «Популярна історія». Туристичні маршрути як втілення офіційних та альтернативних версій минулого. Музеезація. Музей як публічний простір репрезентації минулого та конструювання ідентичності. Регулювання доступу до інформації. Контроль за інформаційним простором. Вплив на символічну сферу. Символічна політика.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Арон Р. Мир і війна між націями: Пер. з фр. К.: МП «Юніверс», 2000. 685 с.
- Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. Л., 2004. С. 42–76.
- Брукбейкер Р. Громадянська та етнічна нації у Франції та Німеччині. URL: <http://www.smoloskyp.kiev.ua/docs/v0000073.htm>
- Винайдення традиції / [Е. Гобсбаум, Г. Тревор-Роупер, П. Морган та ін.]; за ред. Е. Хобсбаума, Т. Рейнджера; Пер. з англ. К.: НікаЦентр, 2005. 448 с.
- Дюркгейм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії. К.: Юніверс, 2002. 424 с.
- Касьянов Г. Past continuous: історична політика 1980 – 2000-х. Україна та сусіди. К.: Laugus, Антропос-Логос-Фільм, 2018. 420 с.
- Кемпбел Дж. Герой із тисячею облич. К.: Альтернативи, 1999. 392 с
- Коннертон П. Як суспільства пам'ятають. Пер. з англ. С. Шліпченко. К.: Ніка-Центр, 2004. 184 с.
- Леві-Строс К. Структурна антропологія. К.: Основи, 1997. 387 с.
- Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять / пер. з франц. К.: Кліо, 2014.
- Мінк Ж., Неймайер Л. Європа та її болісні минувшини; пер. з фр. Є. Марічева. К.: Ніка-Центр, 2010. 272 с.
- Assmann A. Erinnerungsräume: Formen und Wandlungen des kulturellen Gedächtnisses. Munich: Beck, 1999. 424 p.
- Atkinson, R. C., Shiffrin R. M. Human Memory: A Proposed System and Its Control Processes. The Psychology of Learning and Motivation: Advances in Research and Theory. Eds. K.W. Spence and J. T. Spence. New York: Academic, 1968. P. 189-195.
- Barthes R. Mythologies. Paris : Éditions du Seuil, 1970. 247 p.
- Bauman Z. Liquid Modernity. Polity Press, 2000. 232 p.
- Carrier P. Historical Traces of the Present: The Uses of Commemoration. *Historical Reflections Réflexions Historiques*. Spring 1996. Vol. 22, No. P. 431-445.
- Fuller S. Post-Truth: Knowledge As A Power Game. London-NY: Anthem Press, 2018. 218 p.
- Goffman E. The presentation of self in everyday life. Edinburgh : University of Edinburgh, 1956. 163 p.
- Halbwachs M. On collective memory; Transl. by L. A. Coser. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1992. 235 p.
- Jung C. G. Man and his symbols. New York : Doubleday, 1964. 320 p.
- Kilias J. Is there any Sociological Tradition of Social Memory Research? The Polish and the Czech Case. *Polish Sociological Review*. 2013. Vol.183 (3). P. 297–316.
- Nora P. Between Memory and history: Les lieux de mémoire. *Representations published by University of California Press. Special Issue: Memory and Counter-Memory*. Spring, 1989. № 26. p. 7–24.
- Paabo H. Potential of collective memory based international identity conflicts in post-imperial space. Tartu : Tartu University Press, 2011. 336 p.
- Richards J. Political Myth and Discourse Analysis in Security. *Extremism, Radicalization and Security: An Identity Theory Approach*. London: Palgrave Macmillan, 2017. P. 115–139.
- Schudson M. Dynamics of Distortion in Collective Memory. *Memory Distortion: How Minds, Brains and Societies Reconstruct the Past*. Ed. Daniel Schacter. Cambridge: Harvard UP, 1995. P. 346-64.
- Schwartz, B. The Social Context of Commemoration: A Study in Collective Memory. *Social Forces*. 1982. Vol. 61 (2). P. 374-402.
- Tudor H. Political Myth. London: Pall Mall, 1972. 155 p.

Оцінювання

Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру та складається з двох змістових модулів (ЗМ). По завершенню курсу здобувачі вищої освіти складають залік.

На залік виносяться вузлові питання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою. За результатами оцінювання змістового модуля здобувачам виставляються бали. Під час викладання лекційного матеріалу лектор може здійснювати контрольні опитування здобувачів. Так, засоби діагностики якості вищої освіти *включають в себе*:

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, бесіда, захист рефератів, доповідь, оцінювання доповідей;
- письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами;

Періодичний контроль:

- тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (тестування).

Підсумковий контроль: ЗАЛК.

Критерії оцінювання

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів вищої освіти в обговоренні проблемних питань	від 0 до 5
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем, доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 5
Періодичний контроль:	
Контрольна робота за змістовими модулями у формі тестування	від 0 до 5

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є спостерігачем; не виступає, не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання апарату і джерел.
	2-3 бали	Здобувач іноді бере участь у занятті; ситуативно надає відповіді на прямі запитання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на заняттях; фрагментарні знання апарату і джерел; показує невміння публічно представляти матеріал.
	4-5 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	1-2 бал	Доповідь та презентація виконані самостійно, проте матеріал представлений описово, висновки формальні, тема не розкрита.
	3 бали	Доповіді та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача

		виправляється, змістовний матеріал представлений добре, висновки відповідають на завдання, тема загалом розкрита із незначними прогалинами.
	4 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз достатній, здобувач усно та без допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані висновки, тема розкрита, презентація містить посилання на джерела.
	5 балів	Доповіді та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, актуальність теми розкрита, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза, метод відповідає тематиці та задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні судження, підкріплені доказами, презентація містить посилання на джерела.
Контрольна робота за зміст. модулями	0 балів	Відповідь на запитання неправильна.
	10 балів	В контрольній роботі кожного з модулів по 10 запитань: 1 бал за кожен правильну відповідь.

Шкала оцінювання: національна та ects

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Зараховано
85 – 89	B	
75 – 84	C	
70 – 74	D	
60 – 69	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів

Поточний та періодичний контроль											Сума балів загал	Підсу мк	Сума балів	
Змістовний модуль 1							Змістовний модуль 2					100	Залік	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Контрольна робота №1 (20 балів)							Контрольна робота №2 (10 балів)							
(5_ІНДЗ *5) = 25							(2_ІНДЗ *5) = 10;							100

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ.

форми	методи контролю	строки виконання завдань
--------------	------------------------	---------------------------------

Підготовка доповіді	Публічна доповідь	Студент виконує передбачену самостійну роботу за кожною темою практичного заняття, формує конспект виконання самостійної роботи, демонструє наявність конспекту з виконаними завданнями на практичних заняттях (поточний контроль).
Підготовка мультимедійної презентації	Аудиторна демонстрація презентації	
Складання реферату	реферат	
Аналіз рекомендованої літератури, формування конспекту виконання самостійної роботи	конспект	
Студент обирає тему ІНДЗ (індивідуального науково-дослідного завдання), актуального для конкретного практичного заняття та готує доповідь та мультимедійну презентацію за цією темою на конкретну дату практичного аудиторного заняття. Студент отримує консультацію викладача.		

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, виконання і здача яких здійснюється з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання заліку можливе із дозволу деканату за наявності поважних причин або за письмовою заявою (апеляцією) здобувача до декана.
Політика щодо академічної доброчесності:	Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова URL: http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf . У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання.
Політика щодо відвідування та запізнень:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (воєнний стан, епідемії, хвороба здобувача, стажування за академічною мобільністю та ін.) навчання може відбуватись дистанційно в онлайн формі за графіком, погодженим із викладачем. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичному занятті, він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в позааудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати це заняття шляхом написання реферату на тему, погоджену з викладачем. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах.
Мобільні пристрої	Дозволяється використання мобільних пристроїв на практичних заняттях за необхідності групової роботи у спеціальних Додатках.
Поведінка в аудиторії:	Здобувачі беруть активну участь у заняттях: опитуваннях, дискусіях, під час практичних занять. Виконують навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми. Здобувачі повинні дотримуватимуться правил поведінки в аудиторії на засадах партнерських стосунків, взаємоповаги, взаємопідтримки та взаємодопомоги.

